

ПОШИРЕНІСТЬ ЗУБОЩЕЛЕПОВИХ АНОМАЛІЙ У ДІТЕЙ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ОСОБЛИВОСТЕЙ СІМЕЙНОГО АНАМНЕЗУ.

ГОРЗОВ Л.Ф.

кандидат медичних наук, доцент

кафедри дитячої стоматології

Ужгородський національний університет

м. Ужгород, Україна

МЕЛЬНИК В.С.

кандидат медичних наук, доцент,

завідувач кафедри дитячої стоматології

Ужгородський національний університет

м. Ужгород, Україна

Вважається, що етнічні особливості будови зубощелепної системи, сімейний анамнез та інші спадково обумовлені фактори самостійно і при поєднанні з зовнішніми факторами (екологічні, економічні, психологічні) значно підвищують ймовірність розвитку зубощелепних аномалій (ЗЩА), що знижує можливості усунення патології і призводить до необхідності трудомісткого, тривалого ортодонтичного лікування, за планом якого нерідко видаляють постійні зуби [1].

Отже, первинну профілактику ЗЩА необхідно проводити на ранніх етапах розвитку дитини. Для цілеспрямованої орієнтації служби первинної ланки охорони здоров'я на профілактику ЗЩА важливе значення має оцінка ступеня ризику в залежності від особливостей сімейного анамнезу [2].

Мета дослідження - оцінити ступінь ризику поширеності ЗЩА у дітей в залежності від особливостей сімейного анамнезу

Матеріал і методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в грудні 2018 року проведено стоматологічне обстеження дитячого населення у

віці 12-15 років. Стоматологічне обстеження проводили співробітники кафедри дитячої стоматології стоматологічного факультету УжНУ разом зі студентами 5 курсу під час проходження ними виробничої практики з дитячої стоматології. Лікарі та студенти, які брали участь в стоматологічному огляді дітей, попередньо пройшли дводенний курс навчання (калібровки) для забезпечення стандартного підходу в діагностиці ЗЩА.

Об'єктами обстеження були діти, які навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах м. Ужгорода.

Стоматологічне обстеження проводилося відповідно до рекомендацій ВООЗ у віковій групі 12 - 15 років. Огляд ротової порожнини проводився в умовах стоматологічного кабінету за допомогою набору стоматологічного інструментарію (стоматологічне дзеркало, зонд). Дані клінічних спостережень фіксували в картах обстеження стану ротової порожнини у дітей. Всього було оглянуто близько 1800 осіб з гендерним розподілом за статтю з числа практично здорових дітей, що постійно проживають в даній місцевості.

Інформацію про наявність ЗЩА у батьків, братів і сестер, бабусь і дідусів і інших родичів (двоюрідних братів і сестер) збирали шляхом опитування батьків. Вибіркова сукупність була розподілена на групи по характеристикам сімейного анамнезу (наявність або відсутність в сімейному анамнезі осіб з ЗЩА). Частота поширеності ЗЩА у віковій групі 12 - 15 років була встановлена шляхом безпосереднього комплексного стоматологічного обстеження.

Ступінь ризику виникнення ЗЩА визначався шляхом порівняння частоти ЗЩА в групах з обтяженим і необтяженим сімейним анамнезом. Ризик визначали як різницю частоти ЗЩА в зазначених групах (різниця ризиків - risk difference). Оцінку ризику проводили відповідно до рекомендацій Флетчер Р. та співавторів [3,4].

Результати дослідження та їх обговорення. Найбільш поширеними формами ЗЩА є аномалії положення зубів, які відповідно до міжнародної класифікації хвороб (МКХ-10) включають: скупченість, діастеми, зміщення, поворот, порушення міжзубних проміжків, транспозицію, ретенвані або

імпактні зуби з неправильним положенням їх або сусідніх зубів. Залежно від різного сімейного анамнезу кількість зубів з аномальним становищем в розрахунку на 100 обстежених коливалася в інтервалі: від $73,4 \pm 1,1$ до $107,6 \pm 5,3$. Статистично ($P < 0,05$) високі параметри цього показника були встановлені в групі дітей, у яких в анамнезі батьків ($104,4 \pm 5,3$), братів і сестер ($88,9 \pm 1,8$) та інших родичів (двоюридних братів і сестер) відзначалися ЗЩА на відміну від дітей без такого сімейного анамнезу. Залежно від ступеня споріднення розмір ризику аномалій положення зубів коливався в інтервалі від 3,0 до 32,1 у розрахунку на 100 дітей. Найбільший ризик аномалій положення зубів у дітей встановлено у випадках, коли ЗЩА відзначалися у батьків (34,1%). При наявності ЗЩА в анамнезі у братів і сестер, а також інших близьких родичів (за винятком бабусь і дідусів) у дітей ризик аномалій положення зубів становив 12,4-15,8%.

У групі дітей, у яких в анамнезі бабусь і дідусів були ЗЩА, частота аномалій положення зубів ($81,9 \pm 2,0$ в розрахунку на 100 дітей) достовірно не відрізнялася від такої в групі дітей з необтяженим сімейним анамнезом ($78,9 \pm 1,0$). Це можна пояснити тим, що під час опитування батьків вони не могли точно згадати наявність ЗЩА в анамнезі бабусь і дідусів. Таким чином, обтяжений сімейний анамнез (наявність ЗЩА у батьків, братів і сестер, а також близьких родичів) асоціюється з високою ймовірністю розвитку аномалій положення зубів. При цьому частота ризику коливається в інтервалі від 12,4 до 34,1 випадків на 100 дітей.

Частота виявлення аномалій прикусу коливалася в інтервалі від $51,7 \pm 1,2$ до $86,1 \pm 1,9$ випадків в розрахунку на 100 дітей з різною характеристикою сімейного анамнезу. У порівнянні з групою дітей без обтяженого сімейного анамнезу частота аномального прикусу в групах дітей з обтяженим сімейним анамнезом (при різного ступеня споріднення) була статистично значимо вище ($p < 0,05$). Величина ризику аномалій прикусу коливалася в інтервалі від 23,8 до 34,2 випадків у розрахунку на 100 дітей і була найбільш високою в групі дітей, у яких ЗЩА були присутні у батьків, братів і сестер.

Аномалії окремих зубів (без зміни положення) зустрічалися відносно рідко: в залежності від різної характеристики сімейного анамнезу на 100 дітей доводилося від $5,8 \pm 0,6$ до $12,1 \pm 1,7$ випадків даного виду аномалій. Високий рівень частоти виявлення аномалій окремих зубів ($p < 0,05$ у порівнянні з групою без обтяженого сімейного анамнезу) відзначався в групах дітей, у яких в анамнезі батьків ($12,1 \pm 1,7$ випадків на 100 дітей), братів і сестер ($10,4 \pm 1,6$ випадків на 100 дітей) та інших близьких родичів ($10,3 \pm 1,7$ випадків на 100 дітей) були ЗЩА. Таким чином, на прикладі зазначеної патології підтверджується роль сімейного анамнезу у формуванні ризику аномалії зубів. Розмір ризику невисокий ($2,1-6,3$ випадків в розрахунку на 100 дітей).

Висновок. Обтяженість сімейного анамнезу (наявність ЗЩА в анамнезі у батьків, братів і сестер, інших родичів) асоціюється з більшою частотою аномалій прикусу і аномалій положення зубів.

Використана література:

1. Проффит У.Р. Современная ортодонтия: пер. с англ. / У.Р. Проффит; ред. чл.-корр. РАМН, проф. Л.С. Персин. – М.: МЕДпресс-информ, 2006. – 560с.
2. Хорошилкина Ф.Я. Ортодонтия. Дефекты зубов, зубных рядов, аномалии прикуса, миофункциональные нарушения в челюстно-лицевой области и их комплексное лечение. – М.: МИА, 2009. – 544 с.
3. Флетчер Р., Флетчер С., Вагнер Э. Клиническая эпидемиология. Основы доказательной медицины. Пер. с англ. – М.: Медиа Сфера.–1998.–352с.
4. Гланц С. Медико-биологическая статистика. М.: Практика, 1998. — 459 с.